

PAYAP UNIVERSITY

ภาคผนวก

ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์ อาจารย์ไชยวัฒน์ บุนนาค

ตำแหน่ง นักกฎหมายระหว่างประเทศและทนายความบริษัท ที่ปรึกษากฎหมายสากล

วันที่สัมภาษณ์ 27 มิถุนายน 2553

1. การเข้ามาประกอบธุรกิจการให้บริการทางกฎหมายของคนต่างด้าวจะมีผลกระทบต่อผู้ประกอบการไทย

การอนุญาตให้คนต่างด้าวเข้ามาประกอบธุรกิจการให้บริการทางกฎหมายในประเทศไทยมีผลกระทบหรือไม่ เหมือนการว่าความสำนักงานกฎหมายต่างด้าวแบ่งออกจากการว่าความเพราะเป็นข้อพิพาทในศาลบ้างเรื่องที่ต่างประเทศต้องทำคำร้องและคำตัดสินที่ต้องทำเป็นภาษาต่างประเทศ คนไทยทำได้น้อยมาก คนต่างด้าวมีข้อจำกัดในการทำงานตามพระราชบัญญัติ ให้เป็นที่ปรึกษาได้แต่ไม่สามารถว่าความได้เท่านั้นเอง (สามารถว่าความในอนุญาตโตตุลาการ) ต้องมีการปรับปรุงมีข้อจำกัดหลายเรื่องไม่ติดต่อลูกค้า คนต่างด้าวจะมีการคิดค่าบริการเป็นรายชั่วโมงเป็นข้อจำกัดหรือไม่ในการทำงาน ในปฏิบัติต้องเปิดเผยว่าทำงานในราคาเท่าไร สถาบันต้องแจ้งให้ฝ่ายผู้ถูกเรียกร้องว่ายินยอมหรือไม่ มีความเสี่ยงสูง ควรเป็นเรื่องใหม่ ๆ ที่เข้ามาทำให้มีศักยภาพมากยิ่งขึ้น ทำให้มีการเรียนรู้ถึงอนุญาตโตตุลาการมากขึ้นทำงานกับคนต่างด้าวระบบของอนุญาตโตตุลาการเป็นอาชีพที่ต่อยอดวิชาชีพทนายความ มีการเรียนรู้จากคนต่างด้าวและเรียนรู้จากคนต่างด้าวให้เป็นประโยชน์ โดยทั่วไป เราไม่สามารถปิดประเทศเพียงแต่เราจะปรับระดับการพัฒนาและควบคุมการทำงานของคนต่างด้าวให้สอดคล้องกับพันธกรณีที่มีอยู่ให้พัฒนาควบคู่กันไปเท่านั้น

2. ผู้ประกอบการให้บริการทางกฎหมายไทยมีความพร้อมในการเปิดตลาดเสรีหรือไม่ผู้ประกอบการไทยมีความพร้อมในการเข้ามาประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว เพราะคนต่างด้าวกลุ่มนี้เข้ามาทำงานในการบริการทางกฎหมายเท่านั้น ซึ่งผู้ประกอบการไทยส่วนใหญ่จะเป็นการเข้ามาว่าความในศาล แต่ผู้ประกอบการไทยก็มีการพัฒนาศักยภาพในการพัฒนาองค์ความรู้ที่มีให้มีความรู้ในเรื่องการค้าระหว่างประเทศให้มีความชำนาญมากขึ้น ถึงจะรับมือการการเข้ามาประกอบธุรกิจการให้บริการทางกฎหมายของคนต่างด้าวได้

3. การเข้ามาประกอบธุรกิจการให้บริการทางกฎหมายของคนต่างด้าวเป็นการเข้ามาแย่งงานคนไทยทำหรือไม่

ความคิดเห็นว่านายความส่วนใหญ่ในประเทศไทยเป็นการว่าความไม่ได้ก่อให้เกิดความเสียหายอะไรให้ไม่ถือว่าเข้ามาเป็นการแย่งงานของนายความไทยเพราะนายความไทยส่วนใหญ่จะว่าความในศาลซึ่งสำนักงานต่างชาติที่มีนายความเป็นคนต่างด้าวก็ไม่สามารถเข้ามาว่าความในศาลได้อยู่แล้วสำนักงานกฎหมายข้ามชาติที่ออกไปประกอบธุรกิจทางกฎหมายที่ประเทศอื่น ๆ ก็มากเพราะเหตุที่ว่าเปิดสำนักงานกฎหมายในประเทศไทยไม่คุ้มกับการลงทุนเพราะสำนักงานกฎหมายเหล่านี้มองสำนักงานกฎหมายเป็นธุรกิจมากกว่าที่จะเป็นวิชาชีพที่มีความสำคัญ ดังนั้นเมื่อการลงทุนไม่คุ้มค่าสำนักงานกฎหมายข้ามชาติบางสำนักงานก็ย้ายสำนักงานไปเปิดในประเทศอื่นที่นำลงทุนมากกว่าประเทศไทย ส่วนสำนักงานที่ยังเปิดอยู่ก็มีการรับนายความคนไทยเข้ามาว่าความด้วยแต่ก็ต้องมีการพัฒนาด้านภาษาให้มากขึ้นและต้องเป็นนายความที่สามารถใช้ภาษาได้ดี เป็นการทำธุรกิจมากกว่าประกอบอาชีพของบุคคลธรรมดา เปิดโอกาสให้ประเทศใดเข้ามาได้บ้างและมีข้อจำกัดอย่างไร สำนักงานส่วนใหญ่เป็นแบบแฟรนไชส์ที่มีชื่อเสียงมาจากต่างประเทศ มีการแข่งขันกันสูงมากทางสำนักงานบางสำนักงานก็ปิดตัวลงต้องมีกฎหมายมาควบคุมเพราะมีความเสี่ยงสูงจึงต้องมีกฎหมายออกมาควบคุม ไม่คุ้มกับความรับผิดชอบ เพราะมองในแง่ธุรกิจมากกว่า

การอนุญาตให้คนต่างด้าวเข้ามาประกอบธุรกิจการให้บริการทางกฎหมายในประเทศไทยมีผลกระทบหรือไม่ เหมือนการว่าความสำนักงานกฎหมายต่างด้าวแบ่งออกจากการว่าความเพราะเป็นข้อพิพาทในศาลบ้างเรื่องที่ต่างประเทศต้องทำคำร้องและคำตัดสินที่ต้องทำเป็นภาษาต่างประเทศ คนไทยทำได้น้อยมาก คนต่างด้าวมีข้อจำกัดในการทำงานตามพระราชบัญญัติ ให้เป็นที่ปรึกษาได้แต่ไม่สามารถว่าความได้เท่านั้นเอง (สามารถว่าความในอนุญาตโตตุลาการ) ต้องมีการปรับปรุงมีข้อจำกัดหลายเรื่องไม่ติดต่อกฎความ คนต่างด้าวจะมีการคิดค่าบริการเป็นรายชั่วโมงเป็นข้อจำกัดหรือไม่ในการทำงาน ในปฏิบัติต้องเปิดเผยว่าทำงานในราคาเท่าไร สถาบันต้องแจ้งให้ฝ่ายผู้ถูกเรียกร้องว่ายินยอมหรือไม่ มีความเสี่ยงสูง ควรเป็นเรื่องใหม่ ๆ ที่เข้ามาทำให้มีศักยภาพมากยิ่งขึ้น ทำให้มีการเรียนรู้ถึงอนุญาตโตตุลาการมากขึ้นทำงานกับคนต่างด้าวระบบของอนุญาตโตตุลาการเป็นอาชีพที่ต่อยอดวิชาชีพนายความ มีการเรียนรู้จากคนต่างด้าวและเรียนรู้จากคนต่างด้าวให้เป็นประโยชน์ โดยทั่วไป เราไม่สามารถปิดประเทศ เพียงแต่เราจะปรับระดับการพัฒนาและควบคุมการทำงานของคนต่างด้าวให้สอดคล้องกับพันธกรณีที่มืออยู่ให้พัฒนาควบคู่กันไปเท่านั้น

4. แนวทางในการจัดการคนต่างด้าวในการประกอบธุรกิจการให้บริการทางกฎหมาย มีแนวทางในการจัดการอย่างไร

คนต่างด้าวที่เข้ามาประกอบธุรกิจการให้บริการทางกฎหมาย ต้องแยกงานกฎหมายออกเป็น 2 ด้าน

1. วิชาชีพทนายความ หมายถึง คนที่ว่าความในศาลไม่รวมถึงการให้คำปรึกษา
2. ใบอนุญาตทำงานของคนต่างด้าว (works permit) ครอบคลุมเพียงแต่การให้คำปรึกษาเท่านั้นจะไม่มีกรออกใบอนุญาตในฐานะนักกฎหมาย แต่ในทางปฏิบัติเป็นการขอใบอนุญาตเข้ามาลงทุนมากกว่า กรมแรงงานจะออกใบอนุญาตให้ แต่จะไม่ออกเป็นใบอนุญาตทนายความแต่กฎหมายแรงงานจะคุ้มครองกฎหมายคนต่างด้าวกลุ่มนี้มากกว่ากฎหมายวิชาชีพทนายความ

คนต่างด้าวที่ทำงานกิจการให้บริการทางกฎหมายโดยมีเพียงใบอนุญาตทำงานเท่านั้นไม่ได้มีกฎหมายเข้ามาควบคุมการเป็นเจ้าของและใบอนุญาตทำงานของคนต่างด้าวในทางปฏิบัติส่วนใหญ่เป็นสำนักงานกฎหมายแอบแฝงที่คนไทยอ้างสิทธิเป็นเจ้าของแต่มิได้เป็นเจ้าของอย่างแท้จริง

กรณีที่คนต่างด้าวที่เข้ามาประกอบธุรกิจการให้บริการทางกฎหมายกระทำความผิดก็มีเพียงพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว พ.ศ. 2542 เท่านั้นที่จะมีผลบังคับใช้ในการกระทำความผิดของคนต่างด้าวกลุ่มนี้ ประเด็นปัญหาว่าคนต่างด้าวกลุ่มนี้กระทำความผิดในกรณี เช่น หลอกหลวงเงินลูกค้า ละทิ้งคดี จะมีกฎหมายไหนที่เข้ามาลงโทษและควบคุมการกระทำเพราะทนายความคนไทยจะมีพระราชบัญญัติทนายความ พ.ศ. 2528

ดังนั้นเมื่อทนายความคนไทยกระทำความผิดในกรณีหนึ่งกรณีใดก็ตามก็จะมีบทบัญญัติเข้ามากำหนดโทษในการกระทำความผิด ซึ่งแตกต่างจากการที่คนต่างด้าวที่เข้ามาประกอบธุรกิจการให้บริการทางกฎหมายกระทำความผิดก็จะมีเพียงพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว พ.ศ. 2542 ที่เข้ามาควบคุมคนต่างด้าวกลุ่มนี้

ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์ นายรณรงค์ พูนพิพัฒน์

ตำแหน่ง เจ้าหน้าที่กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ (ภาคอาเซียน)

วันที่สัมภาษณ์ 27 มิถุนายน 2553

1. รัฐเตรียมความพร้อมในการเปิดเสรีทางการค้าบริการอย่างไร

นโยบายของรัฐได้มีหลักการในแนวทางการส่งเสริมกิจการที่ปรึกษาไทยโดยมีกลยุทธ์ส่งเสริมกิจการที่ปรึกษา โดยจำเป็นต้องรับแรงส่งเสริมกิจการที่ปรึกษาของไทยให้มีความมั่นคงในระยะยาว โดยเสริมสร้างความแข็งแกร่งให้กิจการที่ปรึกษามีศักยภาพในการแข่งขันกับที่ปรึกษาต่างประเทศในเชิงลึกด้วยการส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาพื้นฐานความรู้ของที่ปรึกษาไทย เพื่อให้บริการครอบคลุมทุกสาขาและเชิงกว้าง โดยให้ที่ปรึกษาไทยไปริเริ่มบุกเบิกงานในต่างประเทศ โดยให้มีการจัดตั้งคณะกรรมการร่วมภาครัฐและที่ปรึกษา เพื่อการส่งเสริมที่ปรึกษาไทย โดยมีขอบเขตหน้าที่พัฒนาคุณภาพ ชีตความสามารถในการแข่งขัน และกำกับดูแลจรรยาบรรณของที่ปรึกษาไทย และเป็นสื่อกลางในการรวบรวมปัญหาและความต้องการสนับสนุนที่ภาคเอกชนต้องการจากภาครัฐ

2. ในมุมมองของรัฐการเข้ามาประกอบธุรกิจการให้บริการทางกฎหมายของคนต่างด้าวเป็นการเข้ามาแย่งงานคนไทยหรือไม่

กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ ได้มีข้อเท็จจริงในเรื่องการเจรจาเปิดสำนักงานกฎหมายข้ามชาติ คือ กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศจะดูแลความพร้อมของประเทศไทยเป็นหลัก โดยพิจารณาสถานการณ์ปัจจุบันของธุรกิจการให้บริการทางกฎหมายที่เปิดดำเนินการอยู่ในปัจจุบันว่าผลประโยชน์ในสาขานี้สามารถแข่งขันกับต่างประเทศได้หรือไม่ อุปสรรคทางด้านกฎระเบียบที่ได้รับจากการออกไปประกอบธุรกิจการให้บริการทางกฎหมายในต่างประเทศเป็นอย่างไร และนำข้อมูลดังกล่าวมาหารือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อจัดทำเป็นข้อเรียกร้องในการเจรจาครั้งต่อไป ซึ่งเท่าที่ผ่านมานั้น ข้อมูลของกรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ คือ ประเทศไทยพร้อมที่จะเปิดเสรีทางด้านนี้แล้ว โดยการเปิดเสรีทางการค้าในภาคบริการทางกฎหมายอยู่ในหลักเกณฑ์ของพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว พ.ศ. 2542 เป็นกฎหมายหลักในการพิจารณาการเปิดบริษัทการให้บริการทางกฎหมายของคนต่างด้าวที่คนต่างด้าวเป็นหุ้นส่วน

และ สำนักงานกฎหมายข้ามชาติ ซึ่งไทยได้กำหนดข้อผูกพันในการเข้าสู่ตลาด คือ คนต่างด้าวสามารถเข้ามาประกอบธุรกิจทางด้านนี้ได้ โดยต้องปฏิบัติภายใต้เงื่อนไขคือ คนต่างด้าวสามารถถือหุ้นในบริษัทได้ไม่เกินร้อยละ 49 เท่านั้น อย่างไรก็ตามผู้เชี่ยวชาญพบว่า ในเรื่องรายละเอียดของสาขาบริการทางกฎหมายตาม CPC 861 ที่ประเทศไทยกำหนดไว้ในตารางข้อผูกพันแตกต่างกัน ความเชี่ยวชาญในเรื่องของสัญญาผู้ประกอบการจะมีความเชี่ยวชาญเยอะกว่า จะมีที่ปรึกษาเก่งๆ แตกต่างจากผู้บริโภคที่เป็นชาวบ้านธรรมดาที่ไม่เคยทำสัญญามาก่อนไม่เชี่ยวชาญเช่นผู้ประกอบการ ซึ่งอาจทำให้เกิดช่องว่างของกฎหมาย หากใช้เคร่งครัดตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 94 อาจทำให้ผู้บริโภคเสียเปรียบในการฟ้องร้องคดี กฎหมายจึงมีส่วนตรงนี้ขึ้นมา แต่ผู้บริโภคก็ไม่อาจยกมาได้ทุกกรณี กรณีที่ไม่เกี่ยวกับสัญญาก็ไม่อาจยกมาได้ ต้องเกี่ยวข้องกับประเด็นแห่งคดี ต้องเกี่ยวกับสัญญา แต่ทั้งนี้ก็ได้สร้างความเสียเปรียบให้แก่ผู้ประกอบการแต่อย่างใด เป็นข้อดีข้อหนึ่งกับฝ่ายผู้บริโภคที่มีความสำคัญ จึงเห็นว่ามี ความเหมาะสมแล้ว

การเข้ามาของสำนักงานกฎหมายข้ามชาตินั้นย่อมเป็นการแย่งลูกค้าของสำนักงานกฎหมายไทย โดยเฉพาะลูกค้ากลุ่มเป้าหมายของสำนักงานกฎหมายข้ามชาตินั้น มักจะเป็นลูกค้าต่างด้าวที่เข้ามาลงทุนในประเทศไทย ซึ่งลูกค้าต่างด้าวเหล่านี้ นิยมใช้บริการของสำนักงานกฎหมายข้ามชาติมากกว่า โดยเฉพาะอย่างยิ่ง สำนักงานกฎหมายข้ามชาติที่มีความเกี่ยวข้องกับสัญชาติของผู้ใช้บริการ ทั้งนี้เกิดความเชื่อใจมากกว่าสำนักงานกฎหมายไทย และการเข้ามาลงทุนในสำนักงานกฎหมายข้ามชาติ เป้าหมายของการลงทุนคือผลกำไรจากการประกอบกิจการจะต้องส่งกลับออกไปยังประเทศของตน เพื่อประโยชน์ของรัฐ ทำให้ประเทศไทยต้องเสียดุลการค้า

3. ในมุมมองของรัฐ การเข้ามาประกอบธุรกิจการให้บริการทางกฎหมายของคนต่างด้าวจะมีผลกระทบต่อผู้ประกอบการไทยอย่างไร

คนต่างด้าวกลุ่มนี้มีความรู้ที่เป็นเทคโนโลยีใหม่ๆ เข้ามาพัฒนากิจการต่าง ๆ ของสาขาธุรกิจที่มีความจำเป็นในการประกอบธุรกิจประเภทอื่น เช่น การออกไปห้หุ้นกู้ในตลาดหุ้นเกี่ยวกับธุรกิจการเงิน การทำสัญญาในหุ้นกู้ก่อสร้าง เป็นต้น และนำเทคโนโลยีที่แพร่หลายและทันสมัยเข้ามาให้บริการในประเทศไทย แต่ก็ต้องแยกแยะข้อดีข้อเสีย ทนายความที่มาจากต่างประเทศที่เข้ามาหลอกลวงชาวบ้านมีข้อผูกพันต้องเป็นไปข้อตกลงขององค์การการค้าโลก ข้อสงวนและข้อจำกัดอย่างเป็นทางการและเป็นระบบดีขึ้นไม่มีการควบคุมอะไรมากนัก แต่โดยพฤตินัยเข้ามาแบบเต็มรูปแบบ องค์การการค้าโลกเข้ามาควบคุมสำนักงานกฎหมายข้ามชาติเหล่านี้มากกว่า กฎหมายมรรยาททนายที่เข้าไม่ถึงคนต่างด้าวเหล่านี้ ซึ่งในประเทศสิงคโปร์ต้องมี

การโปร่งใสในการเข้ามาของสำนักงานกฎหมายข้ามชาติเหล่านี้และเมืองคอร์ทที่กำกับดูแล สำนักงานกฎหมายข้ามชาติเหล่านั้น มิได้เป็นการเข้ามาแย่งงานคนไทยทำแต่อย่างไร

กล่าวโดยสรุปภาครัฐเองเห็นว่าการเปิดเสรีทางการค้าเป็นการเปิดโอกาสให้คนต่างด้าวเข้ามาทำงานให้บริการทางกฎหมายในประเทศไทยนั้น โดยจะมีการจ้างงานคนไทยในกรณีที่มีการว่าความในศาลเพราะคนต่างด้าวกลุ่มนี้ไม่สามารถเข้าไปว่าความในศาลได้ จึงต้องมีการจ้างงานคนไทยให้ทำงานให้ จะถือว่าคนต่างด้าวที่เข้ามาเปิดสำนักงานกฎหมายข้ามชาติแย่งงานคนไทยนั้น เจ้าหน้าที่รัฐมีความเห็นว่ามีได้เป็นการเข้ามาแย่งงานคนไทยแต่อย่างไร

4. รัฐมีแนวทางในการจัดการคนต่างด้าวในการประกอบธุรกิจการให้บริการทางกฎหมายอย่างไร

รัฐมีแนวทางในการจัดการคนต่างด้าวกลุ่มนี้โดยมีพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว พ.ศ.2542 เข้ามาจัดการกับคนต่างด้าวกลุ่มนี้ที่ผลบังคับใช้อยู่ในปัจจุบัน

ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์ ผู้ทรงคุณวุฒิ

ตำแหน่ง คณะกรรมการสภาพนายความ

วันที่สัมภาษณ์ 10 สิงหาคม 2553

1. แนวทางในการจัดการคนต่างด้าวในการประกอบธุรกิจการให้บริการทางกฎหมายอย่างไร

สภาพนายความเป็นหน่วยงานที่มีบทบาทอย่างมากในการเปิดเสรีทางด้านธุรกิจการให้บริการทางกฎหมาย โดยที่ผ่านมาได้มีการดำเนินการเพื่อเตรียมความพร้อมในหลาย ๆ ด้านด้วยกัน เช่น

โครงการจัดระเบียบสำนักงานทนายความ เกิดขึ้นเนื่องจากการที่สภาพนายความเห็นว่าในปัจจุบันนี้มีข้อเท็จจริงที่ว่า การตั้งสำนักงานทนายความไม่ต้องขออนุญาตจากสภาพนายความ และปราศจากการควบคุมใด ๆ จากสภาพนายความทำให้มีการเปิดสำนักงานทนายความกันอย่างมากมาย และรูปแบบของสำนักงานทนายความก็มีหลายรูปแบบแตกต่างกันไปทำให้เกิดช่องว่างทางกฎหมายในการเปิดสำนักงานกฎหมายที่มีคนต่างด้าวเข้ามาให้บริการหรือแอบแฝงเข้ามาประกอบธุรกิจการให้บริการทางกฎหมาย ซึ่งนับว่าเป็นปัญหาที่สำคัญที่สภาพนายความต้องหามาตรการมาจัดการ จึงได้มีการจัดระเบียบว่าด้วยการขึ้นทะเบียนสำนักงานทนายความ ซึ่งเป็นการขอความร่วมมือให้สำนักงานกฎหมาย มาขึ้นทะเบียนสำนักงานทนายความ โดยผู้ยื่นขอต้องเป็นทนายความ ซึ่งมีผลทำให้สำนักงานกฎหมายที่ขึ้นทะเบียนกับสภาพนายความจะได้รับผลประโยชน์จากสภาพนายความแต่มิได้มีผลบังคับทางกฎหมายแต่อย่างไร ทั้งนี้กฎหมายที่ถือว่ามีผลบังคับใช้ คือพระราชบัญญัติทนายความ พ.ศ. 2528 มีบัญญัติในเรื่องการขึ้นทะเบียนสำนักงานกฎหมายแต่อย่างใด

2. การเข้ามาประกอบธุรกิจการให้บริการทางกฎหมายของคนต่างด้าวเป็นการเข้ามาแย่งงานคนไทยหรือไม่

คนต่างด้าวที่เข้ามาลงทุนในประเทศไทยนั้น ประเทศไทยได้รับรายได้จากการลงทุนของคนต่างด้าวจริงหรือไม่เป็นเรื่องที่น่าคิด ถ้าประเทศไทยปล่อยให้ธุรกิจหลาย ๆ อย่างของคนต่างด้าวสามารถเข้ามาประกอบกิจการในประเทศไทยโดยเสรีไร้ขอบเขต เงินก็จะหมุนเวียนอยู่ในวงจรของกลุ่มนักลงทุนต่างด้าวนั้นๆ เงินที่ส่งกลับประเทศแม่ ไม่ใช่แค่เงินต้นเท่านั้นแต่ยัง